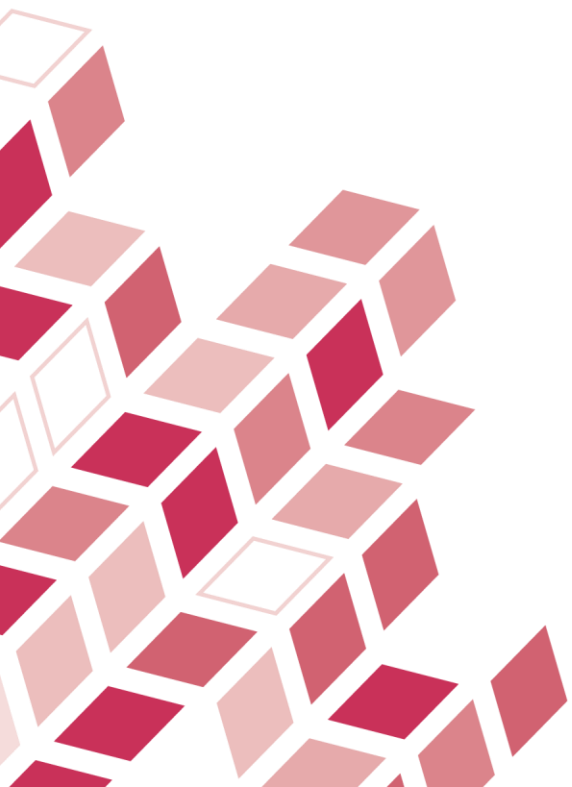

NOKUTs tilsynsrapporter

Revidering av bachelorgradsstudium i bygdeutvikling

Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling

Februar 2013

Institusjon:	Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling
Studietilbud:	Bygdeutvikling
Grad/Studiepoeng:	Bachelor, 180 studiepoeng
Dato for vedtak:	28.02.2013
Sakkyndige:	Professor Fred Johnsen, Høgskolen i Hedmark (komiteleder), Professor Ann-Kristin Ekman, Sveriges lantbruksuniversitet, Sverige Universitetslektor Eystein Ystad, Universitetet for miljø og biovitenskap Student Martin Gustavsen, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Saksnummer:	11/250

Forord

Foreliggende tilsynsrapport er resultatet av NOKUTs revidering av studiet *bachelor i bygdeutvikling* og årsenheten *husdyrproduksjon* ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling. Revideringen ble utført som en del av NOKUTs tilsynsprogram 2011-2012.

Tilsynsrapporten består av en administrativ vurdering og en sakkyndig/faglig vurdering. Disse vurderingene ble oversendt Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling for kommentar. Institusjonens dokumentasjon, NOKUTs administrative vurdering og den faglige sakkyndige vurderingen utgjør beslutningsgrunnlaget for NOKUTs styre.

Underveis i revideringsprosessen besluttet styret for Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling å legge ned studiet i husdyrproduksjon. Akkrediteringen av dette studiet nullstilles.

NOKUTs konkluderer med at bachelorgradsstudium i bygdeutvikling ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling oppfyller kravene i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning.

Oslo, 28. februar 2013

Terje Mørland
direktør

Alle NOKUTs vurderinger er offentlige og denne samt tilsvarende tilsynsrapporter vil være elektronisk tilgjengelige på nettsidene våre www.nokut.no/NOKUTs-publikasjoner

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Om institusjonen og studietilbudene som er revidert	1
2	Bakgrunn for revidering	3
2.1	Prosessbeskrivelse	3
2.2	Kartlegging	3
2.3	Redegjørelse	4
2.4	Revidering	4
3	Administrativ vurdering	5
4	Sakkyndig vurdering	5
4.1	Grunnleggende forutsetninger for akkreditering	8
4.2	Plan for studiet.....	10
4.3	Fagmiljø tilknyttet studiet.....	17
4.4	Støttefunksjoner og infrastruktur.....	20
5	Sakkyndig tilleggsvurdering	21
6	Vedtak	23
7	Dokumentasjon	23
8	Vedlegg	24

1 Innledning

NOKUT er i lov og forskrift gitt i oppgave å føre tilsyn med all eksisterende høyere utdanning og fagskoleutdanning i Norge, og NOKUT har i egen forskrift – tilsynsforskriften - fastsatt kriterier for tilsynet på høyskolenivå. Denne rapporten oppsummerer tilsynet med – og revideringen av - bachelorgradstudiet i bygdeutvikling (180 studiepoeng) ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling, med størst vekt på selve revideringsprosessen.

I innledningsdelen presenteres institusjonen Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling, samt studiet – bygdeutvikling - som er revidert. I del 2 – *Bakgrunnen for revidering* - gjøres det nærmere rede for NOKUTs tilsynsmodell og prosessene som inngår i den. I del 3 – *Administrativ vurdering* – refereres den delen av vurderingen som NOKUT gjennomfører administrativt, dvs. uten bruk av sakkyndige, mens den sakkyndige vurderingen refereres i del 4 – *Sakkyndig vurdering*. *Sakkyndig tillegsvurdering* er i del 5. Til slutt – i del 6 finner vi det endelige vedtaket, fattet av NOKUTs styre i styremøtet 28.02.2013.

1.1 Om institusjonen og studietilbudene som er revidert

Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (HLB) ble etablert i 2001, da som Høgskulen på Jæren., Høgskulen på Jæren skiftet i 2005 navn til Høgskulen for landbruk og bygdenæringar og har senere skiftet navn til Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling. Da vedtaket om revidering ble fattet 15. desember 2011, hadde høyskolen følgende godkjente studier:

- Årsenhet i Handlingskompetanse, godkjent av UFD 17.10.2002 og meldt endring til NOKUT 08.06.2010
- Årsenhet i Økonomi og leing, *Landsbruksøkonomi og leing* godkjent av UFD 09.12.2002 og meldt endring til NOKUT 08.06.2010
- Årsenhet i Hest i næring, akkreditert 05.09.2011
- Årsenhet i Nyskapning, akkreditert 15.06.2006
- Årsenhet i Moderne husdyrproduksjon, akkreditert 09.09.2004

På bakgrunn av omfanget av akkrediterte studier fikk HLB 7. juli 2010 av Kunnskapsdepartementet rett til å tildele bachelorgrad. Søknaden til Kunnskapsdepartementet var knyttet til bachelorgradsstudium i bygdeutvikling, der årsenhetene (Handlingskompetanse og Nyskapning) skal

inngå som obligatorisk henholdsvis 1. og 3. studieår i bachelorgradsstudiet, mens ett av de øvrige akkrediterte studiene velges som studiets 2. år. Se oversikt i figur 1.

	Bachelorstudium i bygdeutvikling 180 studiepoeng		
3.studieår	Nyskaping (obligatorisk) 60 studiepoeng		
2. studieår	Økonomi og leing (valgfritt) 60 studiepoeng	Hest i Næring (valgfritt) 60 studiepoeng	Husdyrproduksjon (valgfritt) ¹ 60 studiepoeng
1. studieår	Handlingskompetanse (obligatorisk) 60 studiepoeng		

Figur 1. Bachelorstudiet i bygdeutvikling med oversikt over de kortere studier som inngår i bachelorstudiet

En av disse øvrige årsenhetene – studiet i husdyrproduksjon – ble av NOKUTs styre i møtet 15. desember 2011 også besluttet revidert. Underveis i denne revideringsprosessen besluttet styret for HLB å legge ned dette studiet. Husdyrproduksjonsstudiet er derfor ikke vurdert som del av bachelorstudiet i bygdeutvikling. Videre ble ett av de øvrige akkrediterte årsstudiene som inngår i bachelorstudiet – Hest i næring (60 studiepoeng) - akkreditert av NOKUT september 2011. Så vidt ny akkreditering kombinert med det forhold at første årskull på revideringstidspunktet ennå ikke hadde fullført dette årsstudiet – tilsa at studiet ikke ble inngående vurdert som selvstendig studium. Det ble likevel vurdert som del av den helheten bachelorstudiet utgjør.

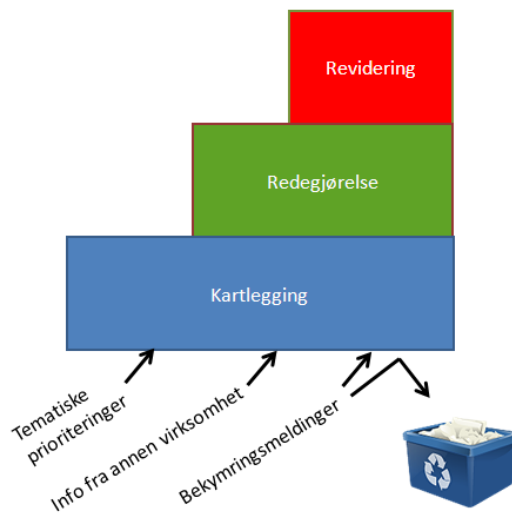
¹ Dette studiet er lagt ned med virkning fra 5. juni 2012. NOKUTs styre ble orientert om dette i styremøtet 13. september 2012.

2 Bakgrunn for revidering

2.1 Prosessbeskrivelse

NOKUT har i egen forskrift fastsatt kriterier og prosedyre tilsyn med eksisterende virksomhet.

NOKUTs tilsynsmodell er organisert i tre trinn; kartlegging, redegjørelse og revidering.

Figur 2. Tilsynsmodellen. Modellen gir en oversikt over de tre trinnene i tilsyn med eksisterende virksomhet.

2.2 Kartlegging

Våren 2011 har NOKUT gjennomført en kartlegging av potensielle tilsynsobjekter. Kartleggingen inkluderte Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling, og institusjonen ble i kartleggingsfasen bedt om å gjøre rede for følgende forhold knyttet til henholdsvis årsenheten husdyrproduksjon og bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling samlet:

- Fagmiljøets størrelse
- Fagmiljøets akademiske og pedagogiske kompetanse
- Fagmiljøet FoU-aktivitet og deltakelse i nasjonale og internasjonale nettverk
- Støttefunksjoner og infrastruktur

2.3 Redegjørelse

Institusjonen leverte sin redegjørelse 26. august 2011. I redegjørelsesfasen inngikk også et dialogmøte med institusjonen. Dette fant sted 3. oktober. Intensjonen med dialogmøtet var å gi rom og mulighet for institusjonen for å vise at kriteriene er godt ivaretatt i studiene de tilbyr. NOKUT foretok en ny og samlet vurdering på bakgrunn av den samlede dokumentasjonen og det som fremkom på dialogmøtet, samt en risikovurdering av konsekvensen av eventuell svikt. NOKUT kom til at det fortsatt kunne være tvil om hvorvidt fagmiljøet var stort nok og robust nok – til å kunne dekke studiets behov for undervisning, veiledning og fou-virksomhet.

2.4 Revidering

Tilsynsforskriften vedtatt av NOKUTs styre 27. januar 2011 fastsetter retningslinjene for revidering. NOKUTs direktør har fullmakt til å oppnevne sakkyndige (se vedlegg 1). De sakkyndige skal vurdere om kravene i tilsynsforskriften er tilfredsstillende oppfylt, og de skal basere sin vurdering på institusjonens egenrapport, eventuell tilleggsdokumentasjon og institusjonsbesøk (se vedlegg 2). Det skal legges vekt på institusjonens gjennomføringsevne og dokumenterte resultater.

Revideringsfasen ble innledet med at institusjonen allerede 15. desember 2011 ble varslet om NOKUTs vedtak om akkreditering. Deretter ble egenrapporteringsmal oversendt institusjonen 24. januar. Institusjonen leverte egenrapportering innen fristen 15. mars. Den sakkyndige komiteen ble oppnevnt 2. mars 2012, og besto av fire personer; tre sakkyndige med fagområde innen landbruk og bygdeutvikling, samt en studentrepresentant med annen relevant fagbakgrunn.

Institusjonsbesøket ble gjennomført 18. og 19. april, der de sakkyndige hadde møter med ledelsen ved høyskolen, representanter fra fagmiljøet, studenttillitsvalgt, nåværende og tidligere studenter, samt representanter fra avtakersiden.

Den administrative og sakkyndige vurderingen ble avgitt dato, og deretter sendt institusjonen for kommentarer. HLB fant det ikke nødvendig å kommentere disse vurderingene. Den administrative og den sakkyndige vurderingen utgjør dermed hele beslutningsgrunnlaget for NOKUTs vedtak i saken.

3 Administrativ vurdering

Tilsynsforskriften § 4-1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

Bestemmelsene i tilsynsforskriften bygger på Kunnskapsdepartementets forskrift § 3-1 (4), der det heter: *En forutsetning for akkreditering av studier er at kravene i lov om universiteter og høyskoler er oppfylt, jf. også denne forskrift § 2-1 (Krav til kvalitetssikringssystem).*

Alle institusjoner plikter å sørge for at virksomheten er i samsvar med UH-loven. Oversikten i denne paragrafen er gitt for å gjøre det tydelig og forutsigbart hvilke bestemmelser i UH-loven NOKUT fører tilsyn med.

Følgende krav i lov om universiteter og høyskoler skal vurderes for akkreditering:

- a. Reglement og styringsordning
- b. Klagenemnd
- c. Læringsmiljøutvalg
- d. Utdanningsplan
- e. Vitnemål og Diploma Supplement
- f. Kvalitetssikringssystem

Vurdering

Reglement, styringsordning, Klagenemnd, læringsmiljøutvalg, utdanningsplan, utkast til vitnemål og Diploma Supplement vurderes som tilfredsstillende. Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling har godkjent system for kvalitetssikring.

Konklusjon

Ja, kravene i lov om universiteter og høyskoler er tilfredsstillende oppfylt.

4 Sakkyndig vurdering

Den følgende teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer “Vi”, er det et uttrykk for de sakkyndige. Nummereringen på hver overskrift henviser til tilsvarende bestemmelse i NOKUTs tilsynsforskrift.

Oppsummering:

Mandatet

Komiteen har forstått mandatet slik at vi skal vurdere om bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling (180 studiepoeng) ved Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling (HLB) tilbys i en form - og gjennomføres på en måte - som er i samsvar med kravene som følger av § 4-1 – § 4-4 i NOKUTs tilsynsforskrift. Vår vurdering har bygget på HLBs egenrapportering med tilhørende dokumenterte resultater fra utdanningsvirksomheten - avgitt 8.mars 2012, samt tilleggsinformasjon med ytterligere resultater fremkommet under komiteens besøk ved HLB 18. og 19. april 2012.

Vurdering av et studium som ennå ikke har uteksaminert ferdige kandidater

Komiteen har i dette tilfellet stått overfor den spesielle situasjonen at HLB først 7. juli 2010 av Kunnskapsdepartementet fikk retten til å tildele bachelorgrad, og at institusjonen av denne grunn ennå ikke har uteksaminert ferdige kandidater – noe de etter planen først vil gjøre i løpet av våren 2012. Disse forhold virker selvsagt innsnevrende på vurderingsgrunnlaget; bl.a. blir variasjoner i søknadsmengde vanskelig å avdekke, det samme gjelder for dokumenterte resultater knyttet til studentgjennomstrømning og uteksaminerte kandidater, og vi vil være avskåret fra å gjøre erfaringsbaserte vurderinger av bachelorstudiets samlede yrkesrelevans. Vi har møtt denne utfordringen først og fremst ved å se nøyer på hver av de respektive årsstudiene som i dag inngår i bachelorutdanningen. Også her har vi møtt en spesiell utfordring i og med at årstudiet Hest i næring (60 studiepoeng) først ble akkreditert av NOKUT 6.september 2011, og selv om studiet har studenter i dag, er ingen foreløpig uteksaminert, og det virker etter vår mening unaturlig formelt sett å revidere en så fersk studieakkreditering. NOKUTs tilsynsrapport fra akkrediteringen av dette studiet har likevel blitt trukket inn, og komiteen har i denne forbindelse hatt utbytte av at komitemedlem Eystein Ystad også var sakkyndig ved vurderingen av årstudiet Hest i næring i 2011.

Selve vurderingen:

Vi startet prosessen med å vurdere egenrapporteringen. Underveis ble vi orientert om at institusjonen hadde endret navn fra «Høgskulen for landbruk og bygdenæringar» til «Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling», og både egenrapporteringen og erfaringene fra institusjonsbesøket bekreftet opplevelsen av at bygdeutvikling skal løftes frem som en sentral nisje for HLB. I så fall en nisje som utdanningsmessig kan være både spennende og utfordrende. En relativt sett omfattende forskningsvirksomhet (sett i forhold til fagmiljøets størrelse) støtter opp om denne bygdeutviklingsprofilen, og dokumenterer en forskningsbasert utdanning slik universitets- og høyskoleloven krever.

Fagmiljøet er ved revideringstidspunktet så vidt «over streken» hva størrelsen angår. 1,8 still. Øremerket fagmiljøet vil fra 1.8.2012 styrke dette vesentlig, og bidra til det ledelsen omtalte som «dobbeltdekning» for 3 av årsstudiene fra 1.8.2012, dvs. 2 fagpersoner innen hvert av de respektive sentrale fagområdene. Planlagt styrking av administrasjonen i løpet av 2012 trygger i tillegg rammebetingelse generelt både for studentenes læringsmiljø og for fagmiljøet. Dette dreier seg riktignok om planer, men planene er godt dokumenterte. Bl. a er ansettelsesavtale inngått med de nye fagpersonene, og i lys av bachelorstudiets korte levetid, har komiteen funnet det riktig å tillegge disse planene stor vekt.

Dokumenterte resultater for øvrig – på områder som er relevant for utdanningskvalitet – viser også tilfredsstillende nivå. Antall studenter har økt de siste par årene, om enn langsomt. Studiepoengproduksjonen har også økt med 25 %, fra 1635 i 2009 til 2050 i 2011. Disse tallene må igjen ses i forhold til at ett studium er lagt på is (husdyrproduksjon), mens to studier er kommet til i løpet av 2010 og 2011, samtidig som bachelorstudiet er i en så tidlig fase at det neppe har nådd sitt potensiale for studiepoengproduksjon.

Det svakeste punkt – i forhold til NOKUTs tilsynsforskrift – har vært kravet om overordnet læringsutbyttebeskrivelse - alternativt læringsmål - for bachelorstudiet. HLB valgte å legge læringsutbyttebeskrivelser til grunn for beskrivelsen av studiet i egenrapporteringen. Komiteen konkluderte sin første vurdering med at HLB ennå ikke mestret denne «metodikken» helt tilfredsstillende. Beskrivelsene ble for detaljert og for omfattende, og HLB ble i forkant av institusjonsbesøket derfor anmodet om å legge frem en forkortet og forbedret læringsutbyttebeskrivelse. Dette ble gjort, og forbedringen var tydelig, selv om resultatet fremdeles både kan og bør forbedres.

Totalt sett sitter komiteen likevel igjen med et positivt inntrykk etter egenrapporteringen og institusjonsbesøket. Satsningen på bygdeutviklingsprofilen i bachelorstudiet har begynt å gi resultater; studentene uttrykte tilfredshet med studiekvaliteten, sensorene var tilsvarende fornøyd med eksamensresultatene, og avtakersiden uttrykte optimisme knyttet til arbeidsmarkedet for ferdige kandidater. Vi vil også trekke inn institusjonens lokalisering innenfor et tilsynelatende aktivt forsknings- og utviklingsmiljø knyttet til «Rogaland landbrukspark» som noe positivt i denne forbindelse. Denne lokaliseringen kan virke både inspirerende og forpliktende for høyskolen. Alle disse forhold har til sammen gitt komiteen grunnlag for en positiv konklusjon i forhold til mandatet vårt. Summen av både skriftlig og muntlig redegjørelse under institusjonsbesøket, bidro til at komiteen fikk tillit til at implementeringen av kvalifikasjonsrammeverket vil være tilfredsstillende

gjennomført på alle områder og nivåer innen årets utgang – som er Kunnskapsdepartementets frist for implementering av den nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Konklusjonen:

Vår konklusjon bygger primært på skriftlige og muntlige redegjørelser samt dokumenterte resultater på revideringstidspunktet. Siden studiet ennå ikke har produserte ferdige kandidater, er gjennomføringsevnen vurdert med utgangspunkt i de akkrediterte årsstudiene som inngår i bachelorstudiet. På grunn av studiets unge alder, har vi også funnet det riktig å vektlegge nært forestående styrkingstiltak det er redegjort for; først og fremst styrkingen av fagmiljøet f. o. m. 1.august inneværende år. Mer om dette under § 4-3 om fagmiljøet.

Som det fremgår av hovedkonklusjonen i vår vurdering (se pkt. 4.5), har komiteen kommet til at bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling (180 studiepoeng) ved Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling (HLB) tilbys i en form - og gjennomføres på en måte - som er i samsvar med kravene som følger av § 4-1 – § 4-4 i NOKUTs tilsynsforskrift.

4.1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

4.1.1 Krav i lov om universiteter og høyskoler.

Disse krav er vurdert av NOKUT i den innledende vurderingen.

4.1.2 Krav i rammeplaner og aktuelle forskrifter fra Kunnskapsdepartementet skal være fylt

Aktuelle forskrifter:

- *Opptaksforskriften (1.syklus)*

Vurdering

Opptak til bachelorstudiet bygger på enten generell kompetanse eller realkompetanse – det siste for søkere over 25 år. Opptaksrutinene er etter komiteens vurdering i samsvar med Kunnskapsdepartementets forskrift om opptak til høyere utdanning.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

4.1.3 Det skal redegjøres for forventet studentrekruttering i forhold til å etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og i forhold til stabilitet i studiet.

Vurdering

Komiteen har knyttet til dette punkt sett på søkertall og antall studenter i årsenhetene som i dag tilbys innenfor bachelorstudiet. Det dreier seg om 4 årsenheter, hver av dem organisert i to halvårsmoduler, dvs. i alt 8 modul-grupper som undervises i dag. Alle kvalifiserte søkere er tilbudt studieplass, og hver modul har mellom 7 og 12 studenter, med 9 som gjennomsnitt. HLB argumenterer i sin egenrapportering at denne forholdsvis lille gruppestørrelsen har mange fordeler pedagogisk sett. Komiteen deler institusjonens argumentasjon, men vil på den annen side peke på den usikkerhet over tid som det forholdsvis lave søkertallet og studenttallet bidrar til. Skulle studenttallet bli enda lavere, vil læringsmiljøet svekkes tilsvarende.

Studentene ga på intervjuet imidlertid uttrykk for stor tilfredshet med læringsmiljøet, og kommenterte ikke negativt på det lave studenttallet – heller tvert i mot. De uttrykte tilfredshet med lavt studenttall fordi dette bidro til god oppfølging. Under institusjonsbesøket uttrykte ledelsen også forventninger om økt studenttilgang som følge av det forholdsvis nye bachelorgradsstudiet, og at siden retten til å tildele bachelorgrad kom så sent som i 2010, mente de at studenttallet ennå ikke har nådd sitt potensiale. Komiteen tror HLB i den forbindelse vil være tjent med å utvikle en mer målrettet strategi for studentrekruttering, særlig rekrutteringen fra områder utenfor nærregionen, som tradisjonelt har utgjort det viktigste markedet for HLB.

Sett i forhold til studienes egenart og arbeidsformene som benyttes, finner vi totalt sett at de dokumenterte søkertall og studenttall ikke representerer noen risiko hverken for læringsmiljøet den enkelte student møter, eller for stabilitet i læringsmiljøet over tid.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

4.1.4 Det skal redegjøres for forventet arbeidsomfang for studentene

Vurdering

HLB har i sin egenrapportering redegjort for arbeidsmengden knyttet til de ulike årsenhetene som i dag inngår i bachelorgradsstudiet: Handlingskompetanse (1610 timer), Økonomi og leiing (1586 timer), og Nyskaping (1568 timer). Årsstudiet Hest i næring ble akkreditert i 2011, og redegjorde i den forbindelse for et årstimetall på 1500. Alle tallene per heltids studieår ligger innenfor rammen som tilsynsforskriftens merknader legger til grunn (1500 – 1800 timer), og HLB har for de respektive årsenhetene redegjort for sum timer knyttet til tilrettelagt undervisningsaktiviteter og selvstudier. Redegjørelsen tilfredsstillende således NOKUTs krav på dette punkt.

Siden det etterspurte tallet skal kunne fungere som informasjon overfor studentene, og siden HLB i dag tilbyr bare samlingsbaserte studier, tror vi informasjonen om arbeidsomfanget kunne oppleves som mer relevant for studentene om HLB i tillegg også synliggjorde arbeidsmengden knyttet til hhv. samlinger og studiearbeidet mellom samlinger for hver av halvårsmodulene som de respektive årsenhetene består av.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

4.1.5 Der deler av studiet foregår utenfor den institusjonen som utsteder vitnemål, skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene

Vurdering

Ikke aktuelt for bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling

4.2 Plan for studiet

4.2.1 Studiet skal ha et dekkende navn

Vurdering

Alle årsenhetene som inngår i bachelorgradsstudiet, ligger trygt innenfor «Rural Development», som i denne sammenheng befinner seg innenfor en solid fagtradisjon både hva gjelder norsk og europeisk forskning. «Bygdeutvikling» anses derfor som godt dekkende for studiet.

Konklusjon

Ja, studiets navn er dekkende

4.2.2 Studiet skal beskrives med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsen:

- a. **Læringsutbyttet skal være beskrevet som det en kandidat skal ha oppnådd ved fullført utdanning i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.**

Normalt skal studiets læringsutbytte kopieres inn her. Siden fristen for implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket først er 31.12.2012, er læringsutbytte for bachelorstudiet i bygdeutvikling ikke tatt inn her.

Vurdering

HLB ble av NOKUT anmodet om å beskrive studiet enten via læringsmål – basert på NOKUTs forrige forskrift - eller via læringsutbytte, slik nåværende tilsynsforskrift krever. Egenrapporteringen fremstår som en blanding av disse ”metodikkene”, gjennom en meget omfattende og unødvendig detaljert fremstilling som vi opplevde som vanskelig å vurdere, og komiteen anså derfor denne beskrivelsen som ikke helt tilfredsstillende. Før institusjonsbesøket ba derfor komiteen om at HLB skulle fremlegge en forenklet læringsutbyttebeskrivelse. Denne ble avgitt i form av et 9 siders notat under institusjonsbesøkets første dag, og dette notatet ble ytterligere fulgt opp med en muntlig redegjørelse.

Etter notatet og den muntlige redegjørelsen fremstår HLBs samlede fremstilling av læringsutbytte som klart forbedret. I møtet med de faglige møtte vi en klarere bevissthet om bachelorgradsstudiets samlede faglige profil og den kompetanse studiet skal gi. Vi opplevde videre at læringsutbyttet for bachelorstudiet på en mer tilfredsstillende måte ble relatert til det norske kvalifikasjonsrammeverket.

Når dette er sagt, vil vi likevel ikke unnlate å påpeke at HLB ennå kan forbedre læringsutbyttebeskrivelsene før de har grunn til å se seg helt fornøyd. En viktig intensjon med læringsutbyttebeskrivelser er å fortelle samfunnet/arbeidsmarkedet hvilken kompetanse ferdige kandidater fra HLB forventes å ha, og der er derfor viktig at formen at HLB formen også vurderes i lys av kommunikasjonsverdien mot arbeidsmarkedet og samfunnet generelt – og ikke bare i forhold til faglig indre sammenheng og NOKUTs krav. Vi vil i denne forbindelse også anbefale institusjonen å vurdere løsningen med engelskspråklig læringsutbytte for bachelorgradsstudiet. Vi tror norskspråklig

læringsutbyttebeskrivelse vil øke kommuniserbarheten både overfor potensielle studenter og potensielle avtakere/arbeidsgivere.

Avslutningsvis her vil vi trekke inn forholdet mellom læringsutbyttebeskrivelser på overordnet nivå (for bachelorstudiet) – og læringsutbyttebeskrivelser for de ulike delene av studiet (årsenhetene). Egenrapporteringen inneholdt for de ulike årsenhetene også unødvendig kompliserte og detaljerte beskrivelser – som er tilsvarende kompliserte å kommunisere til aktuelle brukere, særlig vordende studenter og avtakere/arbeidsgivere. I forhold til den kompliserte egenrapporteringen fremsto tilleggsinformasjonen fra HLB klart forbedret. Komiteen vurderer derfor institusjonens kompetanse knyttet til utforming av læringsutbyttebeskrivelser som tilfredsstillende. Dette så vi tydeligst i forhold til årstudiet Handlingskompetanse. For årstudiene i Økonomi og leing og Nyskaping er det fortsatt nødvendig for HLB å avsette nødvendige ressurser i tiden frem til 31.12.2012 (fristen for implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket (NKR)) for å tydeliggjøre relasjonen til NKR ytterligere. Vi vil her råde HLB til å velge en form hvor henholdsvis kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket gjøres enda tydeligere. Årsstudiet Hest i næring hadde ved akkrediteringen i 2011 tilfredsstillende læringsutbyttebeskrivelser.

Totalt sett finner komiteen at bachelorgradsstudiet ved HLB fremstår med et læringsutbytte som på en tilfredsstillende måte imøtekommer NOKUTs krav. Vi har samtidig fått dokumentert at fagmiljøet behersker arbeidet med utvikling av læringsutbytte for studier. De virker innforstått med relasjonen til det norske kvalifikasjonsrammeverket, og HLB dokumenterte – i forhold til læringsutbytteproblematikken - tilfredsstillende kompetanse til å forvalte de akkrediterte studiene HLB i dag tilbyr.

Det er i denne sammenheng vanskelig å legge resultatvurderinger til grunn, siden studiet som komiteen er gitt i oppdrag å revidere, ennå ikke har uteksaminert sine første bachelorkandidater.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

- HLB bør vurdere å forenkle læringsutbyttebeskrivelser på overordnet nivå for bachelorstudiet og for de akkrediterte årstudiene, og gi dem norsk språkdrakt.

b. Studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier skal være tydelig.

Vurdering

I egenrapporteringen og under institusjonsbesøket har HLB begrunnet bachelorstudiets overordnede yrkesrelevans ved å trekke inn samfunnets behov for bygdeutviklingskompetanse. På grunn av studiets »unge alder» er det naturlig nok vanskelig å dokumentere denne yrkesrelevansen på annen måte enn å vurdere mer eller mindre dokumenterte forventninger på dette området. Komiteen slutter seg til HLBs redegjørelse når det gjelder norske kommuners behov for slik kompetanse i en tid hvor «fraflyttingsspøkelset» tvinger de samme kommunene til å utvikle strategier for næringsutvikling. Komiteen mener ferdige kandidater fra bygdeutviklingsstudiet kan bidra med relevant kompetanse for kommunene. Videre bidro, i komiteens møte med avtakere, en representant fra landbruksetaten hos fylkesmannen i Rogaland til å forsterke denne oppfatningen. Blant fagansatte og studenter, både nåværende og tidligere, møtte vi også en klar forståelse av studiets yrkesrelevans. Med utgangspunkt i den faglige og forskningsmessige kompetansen HLB fremstår med på dette området, finner komiteen også grunnlag for å ha tillit til HLBs redegjørelse for yrkesrelevans.

Når det gjelder mulighetene for videre studier, beskrives dette forholdsvis vagt og generelt i HLBs egenrapportering, og redegjørelsen viser at man ikke har hatt konkrete mastergradsstudier i Norge i kikkerten her. Komiteens kjennskap til aktuelle masterstudier i Norge gir grunnlag for å konkludere med at bygdeutviklingsstudiet vil kvalifisere for opptak til flere konkrete masterstudier, bl.a. ved Universitetet for miljø og biovitenskap. Overfor studentene – og kanskje som del av en rekrutteringsstrategi – tror vi HLB vil være tjent med å tydeliggjøre mulige utdanningsveier videre.

Konklusjon

Ja, studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier er tydelig.

- Høgskolen bør tydeliggjøre videre utdanningsveier, både i markedsføringen av studiet og overfor eksisterende studenter

c. Studiets innhold og oppbygging skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen

Vurdering

Komiteen har under dette punkt først og fremst vurdert om – og i hvilken grad – de ulike årshetene bidrar til bachelorstudiets overordnede læringsutbytte. I egenrapporteringen har HLB beskrevet denne sammenhengen i en til dels meget detaljert redegjørelse. Hovedstrukturen i studiet er at årsstudiet i Handlingskompetanse utgjør 1.studieår, at Hest i Næring og Økonomi og leining er to alternativer for 2.

studieår, mens årsstudiet i Nyskaping utgjør studiets 3. år. Hver av disse årsenhetene fremstår i sin oppbygging med en naturlig indre sammenheng. Sammenhengen mellom de ulike årsenhetene, og hvordan de til sammen bidrar til læringsutbyttet for hele bachelorstudiet, opplever vi som mer komplisert, særlig gjaldt dette sammensetningen av 2.studieår. Studentene kan her velge mellom Økonomi og leiing og Hest i næring. På mange måter representerer disse enhetene spennvidden i bachelorstudiet, og illustrerer dermed også problemstillingen: Hvordan forsvarer alle årsenhetene sin plass i studiet, hvilken betydning har hver av dem for studiets overordnede kompetanse?

Handlingskompetanse-Økonomi og leiing-Nyskaping uttrykker en troverdig linje og progresjon. Både fra studentene og fra avtakersiden ble denne varianten støttet sterkt. Mer utfordrende var det å se årsstudiet Hest i næring som et alternativ til Økonomi og leiing det andre året, og spørsmålet ble tatt opp både med fagmiljøet, med nåværende og tidligere studenter, og med arbeidsgivere/avtakere. Hest i næring fremstår som et viktig fag ved HLB, et nytt studium med en sterk fagperson knyttet til seg, og studiet utvider bygdenærings- og bygdeutviklingsperspektivet ved at det – som det eneste faget i programmet – fokuserer på turisme. Dessuten inngår økonomi også i Hest i næring-studiet, og disse forhold tilsammen forsvarer etter komiteens mening at Hest i næring er et alternativ i 2. studieår.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

d. Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen

Vurdering

Komiteen har først vurdert organiseringsformen samlingsbasert undervisning. Formen benyttes mye der studietilbudet retter seg mot studenter som ønsker å kombinere studier med arbeidsliv. Ved HLB har dette vært med på å gjøre studietilbudene attraktive for en viktig målgruppe, nemlig bønder. Tilbakemeldingene fra studentgruppene var entydig positive på dette punkt; studentene fortalte om meget positive erfaringer fra samlingene, og den konsentrerte fokusering formen innbyr til. Alt i alt ser vi ingen trussel for studiekvalitet i valget av denne undervisningsformen; den har alle muligheter i seg til å fremme utviklingen av planlagt læringsutbytte.

Innenfor samlingene har komiteen heller ingen innvendinger mot de ulike arbeidsformene som er rapportert benyttet under disse samlingene; gjennomgående er det lagt vekt på studentaktive arbeidsmåter, bl.a. studentfremlegginger, gruppearbeid og prosjekter, og studentene på sin side uttrykte stor tilfredshet med arbeidsformene. Komiteen ser det som meget positivt at studentene

involveres i pågående forskningsprosjekter, men slike prosjekter forutsetter et aktivt kvalitetssikringssystem som sikrer leveransene til eksterne oppdragsgivere. Når det er sagt, fikk komiteen ikke noe grunnlag for mistanke om sviktende kvalitet i denne forbindelse.

HLBs bruk av elektronisk læringsplattform gjelder både arbeidsform i studiet og institusjonens infrastruktur. Komiteen fikk fra studentene det inntrykk formidlet at systemet HLB benytter – Moodle - ikke utnyttet maksimalt, uten at komiteen finner grunnlag for gjøre dette til en trussel for studiekvalitet og læringsmiljø. Institusjonen benytter arbeids- og undervisningsformer som på en måte som tilfredsstillende bidrar til å gi studentene planlagt læringsutbytte både for de ulike årsenhetene, og for bachelorstudiet samlet.

Konklusjon

Ja, kriteriet er tilfredsstillende oppfylt.

e. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet

Vurdering

Institusjonen benytter etablerte eksamens- og vurderingsformer, som «skoleeksamen», prosjektarbeid – med og uten muntlig presentasjon, og tradisjonell muntlig eksamen. *I sluttvurderingen inngår en bacheloroppgave av 20 studiepoengs omfang. Oppgaven skal ha karakter av å være et forskningsprosjekt, med problemstillinger knyttet til det å skape sosiale, kulturelle og/eller økonomiske verdier i et lokalmiljø.*

I studiet benyttes også ulike vurderingsformer for å gi studentene tilbakemeldinger underveis. Pedagogisk sett virker dette tilfredsstillende. Vurderingsformene er tilpasset de ulikeemnenes egenart, og virker egnet til å avgjøre om læringsutbytte er oppnådd. Når det gjelder eksamensvurdering, møtte komiteen en ekstern sensor fra Universitetet i Stavanger som HLB har benyttet innenfor årstudiet Økonomi og leiling. Formen denne sensoren beskrev, virket tillitsvekkende, og han rapporterte i tillegg om meget gode studentprestasjoner. Institusjonen gjør i stor grad bruk av eksterne sensorer – mer enn det som kanskje er vanlig når det gjelder mindre eksamener innenfor et bachelorgradsstudium. På bakgrunn av HLBs lille fagmiljø og lave studenttall – tror komiteen det er viktig at man på denne måten kontinuerlig skaffer seg eksterne tilbakemeldinger som grunnlag for å vurdere faglig nivå i studiene.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

4.2.3 Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

I forhold til fagmiljøets størrelse, lot komiteen seg imponere av forskningsomfanget knyttet til bygdeutviklingsstudiet. Gjennom tilgang på eksterne forskningsmidler bidrar denne forskningsaktiviteten til et meget tilfredsstillende forskningsfundament for studiet.

Flertallet av lærerne er – og har vært – delaktig i mange faglige utviklingsprosjekter, noen av disse også i institusjonens nærområde. Vi anser dette som en god dokumentasjon på at studiet og undervisningen er koplet til konkret forskning og praktisk utviklingsarbeid. Flere av fagmiljøets hovedlærere har også en omfattende produksjon av fagbøker og artikler som direkte kan knyttes til undervisningen i ulike emner. Blant andre vil vi her trekke frem en nylig utkommet bok om teoretiske og metodiske grunnlagsproblemer knyttet til bygdeutvikling; «Den skapende forskeren», en bok som inngår i pensumet for årsenheten Nyskaping.

Konklusjon

Ja, studiet har tilfredsstillende kopling til forskning og faglig utviklingsarbeid tilpasset studiets egenart.

4.2.4 Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

I egenrapporteringen gjør institusjonen greie for aktuelle internasjonale og nasjonale samarbeidspartnere som HLB synes å ha relativt jevnlig kontakt med. Organiseringen av studiet åpner for studentutveksling, men komiteen fikk inntrykk av at ordningen ikke benyttes i den form som f.eks. utløser departementale midler. Vi fikk på den andre side dokumentert hvordan institusjonen benytter sitt nettverk både for de faglig ansatte og for studentene gjennom besøk ved andre institusjoner, og ved besøk fra de samme institusjonene. Studentene fortalte om utbytterike studieturer, og faglig ansatte redegjorde for kontakten med sine nettverk; begge deler bekreftet en tilfredsstillende internasjonal kontaktflate.

Konklusjon

Ja, studiet har ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

- Høgskolen bør utvikle samarbeid med velrenommerte samarbeidspartnere i utlandet med sikte på studentutveksling.

4.3 Fagmiljø tilknyttet studiet

4.3.1 Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.

Vurdering

Av egenrapporteringen fremgår det at bachelorstudiets fagmiljø utgjør ca. 4,5 årsverk. Av dette er 3,6 årsverk faste stillinger, 0,4 årsverk prosjektstillinger og 0,5 årsverk er timelærerstillinger. Før høsten 2012 gjøres en professor II- stilling om til 100 % stilling, mens en ny førsteamanuensisstilling i 100 % er tilsatt f.o.m. 1.august 2012. Etter dette består fagmiljøet av 5,4 årsverk faste stillinger, 0,2 årsverk prosjektstilling, og 0,4 årsverk timelærerstillinger. Fagpersonene har tilfredsstillende kompetanse, også formelt sett, og bidrar samlet til den kompetanse studiene krever og forutsetter. Størrelsen på fagmiljøet er meget beskjedent. Likevel får studentene den undervisning studieplanen forutsetter, og det produseres FoU-arbeid i overkant av det som er rimelig å forvente i forhold til størrelsen på fagmiljøet. Sårbarheten er imidlertid overhengende. Sykdom i personalet kan fort få store konsekvenser for studentene. Derfor er de rekrutteringsplanene HLB har redegjort for – og til dels gjennomført - av stor betydning. Tilsettingsplanene er realisert i den forstand at det er inngått skriftlig avtale med de to fagpersonene som utvider fagmiljøet fra høsten av med 1,8 still. Denne utvidelsen innebærer gir hva ledelsen under institusjonsbesøket omtalte som dobbeltdekning på alle årsenhetene unntatt Hest i næring. I lys av at bachelorstudiet nylig er opprettet, og at første kull ennå ikke er uteksaminert, finner komiteen det rimelig å legge avgjørende vekt på denne økningen av fagmiljøet – selv om virkningen av denne økningen først kommer studentene til gode fra og med neste skoleårs begynnelse.

Nytilsettingene dokumenter at institusjonen synes å ha tatt nødvendige grep for å sikre stabiliteten og gjøre fagmiljøet mer robust. Utvidelsen av fagmiljøet trykker institusjonens gjennomføringsevne som tilbyder av bygdeutviklingsstudiet.

Konklusjon

Ja, fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse er tilpasset studiet slik det er beskrevet i planen og er tilstrekkelig for å ivareta det faglige arbeidet som skal utføres.

4.3.2 Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være personer med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studiet. For de ulike sykler gjelder i tillegg:

- a. For første syklus skal minst 20 prosent av det samlede fagmiljøet være ansatte med førstestillingskompetanse

Vurdering

Av totalt 4,5 fagstillinger i dag, er 3,6 i hovedstilling ved institusjonen, noe som klart overstiger NOKUTs krav om 50 %. 2,2 årsverk av fagmiljøet har førstestillingskompetanse, noe som også langt overstiger NOKUTs tilsvarende krav om 20 %. Når det gjelder kompetansekrav knyttet til studiets sentrale deler, legger komiteen til grunn at de fire årsenhetene som kan inngå i studiet, utgjør studiets sentrale deler. Institusjonen har førstestillingskompetanse innen alle disse fire årsenhetene, og NOKUTs krav er dermed imøtekommet også på dette området.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

4.3.3 Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

For de ulike sykler gjelder i tillegg:

- a. For første syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på et nivå som er tilfredsstillende for studiets innhold og nivå.

Vurdering

Gjennom sin strategi for eksterntfinansiert FoU-virksomhet, synes HLB å ha utviklet en modell som sikrer tilfredsstillende volum på dette området – til tross for fagmiljøets lille størrelse. I egenrapporteringen presenteres en detaljert og relativt omfattende oversikt over publikasjoner relevant for bachelorstudiet. Publikasjonslisten omfatter fagbøker, artikler i fagtidsskrifter og interne rapporter, knyttet til 2010 og 2011, og med HLB som institusjonsadresse. HLB har innenfor DBHs rapporteringssystem også fått uttelling for flere av sine publikasjoner. De dokumenterte resultatene fra FoU-virksomheten ved HLB er etter komiteens oppfatning i overkant at det som med rimelighet kan forventes for et bachelormiljø av denne størrelse. I sin egenrapportering dokumenterer HLB 9 nylig gjennomførte og pågående FoU-prosjekter med høy relevans for fagene i bachelorgradstudiet. Det går dessuten fram av undervisningspersonalets CV-er at flere av dem publiserer jevnlig i fagfelleverderte vitenskapelige tidsskrifter.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

- Høgskolen bør utforme en strategi for forskningsvirksomheten, som sier noe om prioriteringer mellom krevende undervisningsopplegg og bred prosjektportefølje.

4.3.4 Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.

Vurdering

I egenrapporteringen presenterer HLB oversikt over en lang rekke nasjonale og internasjonale faglige nettverk med tilknytning til fagområdet for studiet. Oversikten viser at HLB i dag har en mer enn tilfredsstillende faglig og forskningsmessig forankring i relevante faglige nettverk – med seriøse samarbeidspartnere både i inn- og utland. Vi vil i denne forbindelse også trekke inn som positivt at HLB er lokalisert midt i et aktivt forsknings- og utviklingsmiljø knyttet til «Rogaland landbrukspark». De dokumenterte nettverkskontaktene bidrar etter komiteens oppfatning til å trygge og kvalitetssikre HLBs posisjon som utdanningstilbyder innen studiets fagområde.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

- Høgskolen bør utforme en strategi for deltakelse i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk, med målsettinger og prioriteringer. Det bør særlig legges vekt på å konkretisere hvordan dette skal støtte opp under studiene og undervisningen.

4.3.5 For studier med praksis skal fagmiljøet og eksterne praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet

Vurdering

Studieplanen for bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling forutsetter ikke praksis.

4.4 Støttefunksjoner og infrastruktur

4.1.4 Institusjonen skal ha lokaler, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene som er tilpasset antall studenter og studiet slik det er beskrevet i plan for studiet.

Vurdering

I egenrapporteringen fra HLB er det redegjort for støttefunksjoner og infrastruktur knyttet til studiene institusjonen i dag tilbyr. I tillegg har vi - på bakgrunn av møtene både med tidligere og nåværende studenter, og med faglig ansatte - kunnet danne oss et bilde av hvordan støttefunksjoner og infrastruktur i dag fungerer ved HLB.

På grunn av utstrakt bruk av samlingsbasert undervisning, er belastningen på infrastrukturen ujevn. I perioder er det helt stille, i andre perioder kan det være ganske hektisk. Bibliotek tjenestene dekkes gjennom et mindre fagbibliotek ved institusjonen, samt samarbeidsavtaler. I tillegg uttrykte studentene at de i stor grad benytter sitt lokale hjemstedsbibliotek i periodene mellom samlingene. Studentene synes etter dette å få dekket sitt behov for bibliotek tjenester tilfredsstillende. Dette virket også å være tilfelle for de faglig ansatte.

Når det gjelder arbeidsforholdene for studentene, var de i rimelig grad tilpasset den samlingsbaserte undervisningsformen. Ledelsen uttrykte behov for lokaler som muliggjør samling av studentgruppene parallelt, og orienterte i den forbindelse om konkrete utbyggingsplaner. Dersom HLB går over til stedsbasert opplegg, hvor et større antall studenter vil studere ved institusjonen hver dag, vil dette kreve en økning av antall leseplasser mv. Også disse utfordringene ble tilsynelatende ivaretatt i de utbyggingsplanene komiteen ble presentert for. I forhold til dagens situasjon, med dagens studenttall – og med samlingsbasert undervisning som form, synes likevel arbeidsforholdene for studentene å være tilfredsstillende.

De faglig ansatte med hovedstilling ved institusjonen har i dag eget kontor, mens deltidsansatte deler kontorplasser. De faglig ansatte uttrykte tilfredshet med arbeidsforholdene, og komiteen fikk inntrykk av at arbeidsforholdene var tilfredsstillende tilrettelagt for fagmiljøet.

Administrasjonen fungerer – etter det både ansatte og studenter uttrykte – tilfredsstillende i dag. I tillegg ble det lagt frem konkrete planer om å øke administrasjonen i løpet av inneværende kalenderår.

Totalt sett ligger forholdene bra til rette ved HLB for gjennomføring av bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling. Både undervisningen og FoU-virksomheten har tilfredsstillende rammebetingelser i forhold til omfanget dagens virksomhet har. Skulle HLB i nærmeste fremtid finne grunnlag for å ta opp flere studenter, utvide antall studietilbud eller endre undervisningsform fra samlingsbasert til stedbasert undervisning, vil imidlertid situasjonen fort kunne bli vanskeligere. Totalt sett er det komiteens oppfatning at støttefunksjoner og infrastruktur ved HLB tilfredsstiller kravene i tilsynsforskriften.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet

4.5 Samlet konklusjon for den sakkyndige vurdering

Etter en samlet vurdering er komiteen kommet til at bachelorgradsstudiet ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling i dag tilbys i en form - og gjennomføres på en måte - som er i samsvar med kravene som følger av § 4-1 – § 4-4 i NOKUTs tilsynsforskrift.

5 Sakkyndig tilleggsvurdering

Den sakkyndige komiteen som NOKUT oppnevnte i forbindelse med revidering av studiene ved Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling (HLB) i 2012 anbefalte at bachelorgraden deres bør godkjennes. To viktige forutsetninger for komiteens konklusjon var at det ville bli arbeidet videre med forbedring av læringsutbyttebeskrivelsene og at fagmiljøet, som ble oppfattet som faglig sterkt, men lite og sårbart, ville bli styrket. NOKUT har senere henvendt seg til HLB og bedt om redegjørelse på disse to punktene. HLB besvarte denne henvendelsen i et brev til NOKUT av 4. januar 2013. Basert på dette svaret har NOKUT uttrykt tilfredshet over emnebeskrivelsene, men samtidig observert at styrkingen av fagmiljøet ikke er blitt helt som man antok under revideringen. NOKUT har derfor bedt sakkyndig komité om en tilleggsuttalelse om hvorvidt denne styrkingen av fagmiljøet som faktisk har skjedd er tilfredsstillende. Komiteen legger med dette fram sin uttalelse.

Den faktiske og den planlagte styrkingen av fagmiljøet

Siden sakkyndig komité's besøk i april 2012 har HLB foretatt følgende nyansettelser:

- NN1², 25 %, førsteamanuensis i bygdeutvikling
- NN2, 20 %, professor II i bygdeutvikling
- NN3, 100 %, studiekonsulent

Ved institusjonsbesøket i april 2012 var det forespeilet en styrking av fagmiljøet fra studiestart i august 2012 på 1,8 årsverk.

Sakkyndig komité's vurdering

Komiteen forstår det slik at den er bedt om å vurdere hvorvidt de nyansettelsene som faktisk er gjort gir en tilstrekkelig styrking ved HLB, kvalitativ og kvantitativt.

NN1 og NN2 representerer utvilsomt en styrking av fagmiljøet. De to nevnte ansettelsene representerer en betydelig kapasitetsøkning innenfor bygdeutvikling. Ansettelsene representerer også en ytterligere økning av det faglige nivået på HLBs ansatte som allerede er høyt målt for eksempel som andel av fagansatte med førstekompetanse.

Volummessig er styrkingen av fagmiljøet mindre enn forespeilet. NN1 Og NN2 har deltidsstillinger som til sammen utgjør 0,45 årsverk. Ansettelsen av NN3 som studiekonsulent er åpenbart en styrking av HLBs samlede kapasitet, men kan knapt sies å være en styrking av fagmiljøet innen for bygdeutvikling.

I en del sammenhenger settes det spørsmålsteget ved omfattende bruk av små deltidsstillinger som kjernekompetanse i høgskolestudier. Dette først og fremst fordi deltidsansatte er lite tilgjengelig for studentene, men også ut fra ønsket om å bygge opp et fagmiljø omkring studiet. I og med at HLB satser på samlingsbaserte studier er dette en langt mindre vesentlig innvending.

Sakkyndig komité ser det som positivt at fagmiljøet er styrket, og ikke helt i samme grad som det var forespeilet under institusjonsbesøket. Komiteen ser det også som positivt at HLB gir uttrykk for at de har planer om videre styrking av fagmiljøet.

Sakkyndig komité's konklusjon

Oppfatningen til de sakkyndige er at selv om styrkingen av fagmiljøet ved HLB har gått langsommere enn forutsatt, er HLB godt kvalifisert til å gi en bachelorgrad i bygdeutvikling.

---

² Navnene er fjernet og erstattet med NN.

6 Vedtak

1. *Akkrediteringsvedtaket av studiet husdyrproduksjon (60 studiepoeng) nullstilles.*
2. *Steds- og samlingsbasert bachelorgradsstudium i bygdeutvikling, med underliggende studier, ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling tilfredsstiller kravene til studier i første syklus slik de er utformet i forskrift av 27. januar 2011 om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (tilsynsforskriften) §§ 4-1 – 4-4.*

7 Dokumentasjon

Egenrapportering - tilsyn med utdanningen ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling, 08.03.2012, 12/932 arkivsak 11/250-17

Melding om at studiet husdyrproduksjon legges ned - tilsyn med utdanningen ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (tidl. bygdenæringar), 14.08.2012, 12/2587, arkivsak 11/250-26

Ingen merknader til sakkyndig vurdering - tilsyn med utdanningen ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (tidl. bygdenæringar), 29.05.2012, 12/2638, arkivsak 11/250-27

Utvidelse av fagmiljø hos HLB - tilsyn med utdanningen ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (tidl. bygdenæringar), 10.12.2012, 12/4531, arkivsak 11/250-35

Supplering - tilsyn med utdanningen ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (tidl. bygdenæringar), 03.01.2013, 13/122, arkivsak 11/250-36

Dokumentasjon - tilsyn med utdanningen ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (tidl. bygdenæringar), 04.01.2013, 13/147, arkivsak 11/250-37

8 Vedlegg

Vedlegg 1

Fullmaktssak

Dato: 02.03.2012

Saksbehandler: Trond Hanssen
Vår ref: 11/250-15

Oppnevning av sakkyndig komite til revidering av bachelorgradsstudium i bygdeutvikling (180 studiepoeng) og årsstudium i husdyrproduksjon (60 studiepoeng) ved Høgskulen for landbruk og bygdenæringar (HLB)

Bakgrunn

NOKUTs styre fattet vedtak 15. desember 2011 om å iverksette revidering av bachelor i bygdeutvikling (180 studiepoeng) og husdyrproduksjon (60 studiepoeng) ved HLB.

I sammensetningen av sakkyndig komite har det vært viktig å sikre erfaring med oppbygging og drift av studier i Norge innen 1. syklus, samt sikre relevant faglig kompetanse knyttet til så vel bachelorgradsstudiet i bygdeutvikling som årsstudiet i husdyrproduksjon. Hensynet til kravet om internasjonal kompetanse kombinert med det forhold at revideringen omfatter to studier, har derfor gjort det nødvendig med tre sakkyndige i denne saken - i tillegg til studentrepresentanten. Komiteen tilfredsstiller etter dette alle krav til sakkyndig kompetanse ved revidering gitt i tilsynsforordningen § 1-3 5. Det har på grunn av hensynet til fremdriften i saken ikke vært mulig å etterkomme kravet om kjønnsbalanse.

HLB har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag, og har ikke kommet med innsigelser. NOKUTs forslag til sakkyndige er:

Professor Ann-Kristin Ekman, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Ekman er ved SLU ansatt ved avdelingen for «landsbygdsutveckling» hvor hun er professor i «landsbygdsutveckling med inriktning mot svenska och europeiska förhållanden». Hun har sin utdanning innen sosialantropologi, og disputerte i 1991 med en avhandling knyttet til landsbygdproblematikk. Hun kan vise til en omfattende forskning innen fagområdet, i tillegg til undervisningserfaring fra alle nivåer innen høyere utdanning, samt erfaring fra utvikling av høyere studier innenfor det samme fagområdet ved SLU.

Professor Fred Johnsen, Høgskolen i Hedmark (HfHM)

Johnsen har sin utdanning fra daværende Norges landbrukshøgskole, hvor han i 1990 disputerte med en avhandling innenfor fagområdet «ressursøkonomi». Han er for tiden leder for Institutt for jordbruksfag ved HfHM, og har tidligere et langt ansettelsesforhold ved UMB. Johnsen har i sin nåværende stilling ansvar for utviklingen av jordbruksfaglige studier på lavere grad, og dekker dermed kravet om kompetanse knyttet til utvikling av tilsvarende studier i Norge. Han kan for øvrig vise til omfattende erfaring fra undervisning og veiledning på høyskolenivå innen fagområdet, samt til forskning innen landbruksvitenskap.

Universitetslektor / prosjektarbeider Eystein Ystad, Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB)

Ystad har sin utdanning fra BI og UMB, med master innen landbruksøkonomi. I sin faglige bakgrunn inngår også kunnskap om husdyrproduksjon. Han har undervisningspraksis fra

høgskolenivå, og har i tillegg arbeidet med næringsutvikling i bygdesamfunn i sin stilling i Lierne kommune. Ystad kan for øvrig vise til forskningspublikasjoner innenfor bl.a. bygdeutvikling og næringsutvikling i bygdesamfunn, og til deltakelse i ulike prosjekter innen fagområdet. Han dekker dermed komiteens behov for kunnskap knyttet til husdyrproduksjon og kunnskap og erfaring knyttet til næringsutvikling i norske bygdesamfunn. Ystad var i 2011 sakkyndig i forbindelse med NOKUTs akkreditering av årstudiet hest i næring (60 studiepoeng) ved HLB.

Student Martin Gustavsen, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Gustavsen er student ved masterstudiet i produksjons- og kvalitetsteknikk fra NTNU. Han har erfaring fra flere sentrale verv i studentpolitikken, både lokalt og nasjonalt, blant annet nestleder i studenttinget og medlem i prosjektgruppen som utformet kvalitetssikringssystemet ved NTNU. Han har også tidligere vært studentrepresentant i sakkyndige komiteer for NOKUT.

De sakkyndige har erklært at de ikke har oppgaver ved institusjonen eller studie tilbudet de skal vurdere, eller har andre tilknytninger til institusjonen som gjør dem inhabile.

Vedtak

Professor Ann-Kristin Ekman, professor Fred Johnsen, universitetslektor Eystein Ystad og Martin Gustavsen (studentrepresentant) oppnevnes som sakkyndige til vurdering av bachelor i bygdeutvikling(180 studiepoeng) og husdyrproduksjon (60 studiepoeng) ved Høgskulen for landbruk og bygdenæringar.

Terje Mørland
direktør

Komiteens mandat

- Sakkyndig komité skal vurdere om bachelorgradsstudiet bygdeutvikling (180 studiepoeng) og årsstudiet husdyrproduksjon (60 studiepoeng) ved Høgskulen for landbruk og bygdenæringar tilfredsstillende alle kravene til akkrediterte studier
- Sakkyndig komité skal vurdere om institusjonene har tilfredsstillende gjennomføringsevne og dokumenterte resultater knyttet til de studiene som revideres
- Sakkyndig komité's faglige vurderinger skal inneholde en tydelig begrunnelse og en entydig konklusjon. Vurderingen skal nedfelles skriftlig.
- Sakkyndig komité's vurderinger skal kunne brukes av institusjonen i sitt videre utviklingsarbeid med studiet
- Den sakkyndige vurderingen skal kvalitetssikres før den avgis til NOKUT. Vurderingene skal inngå som del av NOKUTs tilsynsrapport

Det formelle vurderingsgrunnlaget til komiteen er:

- NOKUTs forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning vedtatt 27. januar 2011

Komiteens vurdering skal baseres på følgende materiale:

- Institusjonens egenrapport, dokumenterte resultater og annet skriftlig materiale som NOKUT og /eller komiteen anser som nødvendig for vurderingen
- Komiteens erfaringer fra institusjonsbesøk

Vedlegg 3

**Program for institusjonsbesøk
ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling - revidering av bachelor i
bygdeutvikling
18. og 19. april**

Tid	Tema
18. april	
09.30-09.45	Møte med ledelsen m. fl. (med rektor, studiedirektør, leder/ansvarlig for studiet, studenttillitsvalgt og eventuell prosjektleder for selvrapporeringen)
12.00-13.00	Møte med studenter
13.30-13.45	Møte med faglig/vitenskapelig personale tilknyttet studiet (fast ansatte i hovedstilling og timelærere)
15.00-16.00	Omvisning ved HLB
19. april	
10.00-10.45	Møte med sensorer
11.00-12.00	Møte med arbeidsgivere / avtakere /praksisveiledere
14.15-15.30	Møte med ledelsen